

"Guds mysterium" og vår enhet

En av de største sannhetene å oppdage i Efeserbrevet er hvordan "Guds mysterium" er blitt åpenbart i menigheten¹ og peker fram mot det Gud tenker å gjøre i fremtiden.

Å sammenfatte alt i Kristus

I Ef 1,9-10 skriver Paulus om "[Guds] viljes mysterium, det han gjerne ville gjøre i [Jesus]. Han ville fullføre sin frelsesplan i tidens fylde: å sammenfatte alt i Kristus, alt i himmel og på jord i ham." Guds frelsesplan er altså til tider et mysterium, eller var i alle fall det inntil Jesus kom. Nå har Gud åpenbart for oss at han tenker å "sammenfatte alt i Kristus". Men hva betyr dette?

Selve ordet som oversettes 'sammenfatte' betyr som regel 'å oppsummere hovedpunkter', men det kan også mer bokstavelig bety 'å samle i/under ett hode igjen'.² Ellers i NT brukes dette ordet bare i Rom 13,9. Der sier Paulus at "hvilket bud det så er, sammenfattes i dette: Du skal elske din neste som deg selv." Han sier altså at alle budene kan 'samles i ett hoved'-bud og at dette budet 'oppsummerer' alle disse andre budene.³

Denne betydningen ser ikke ut til å passe like bra i Ef 1,10 hvor det ikke er snakk om noen oppsummering. I stedet kan det godt hende at Paulus spiller på den bokstavelige meningen av ordet og vil få fram at Jesus skal være "hode for alt i himmel og på jord igjen". Dette støttes av at han litt senere, i vers 22, kaller Jesus for "hodet over alle ting". Guds frelsesplan og mysterium er å gjøre Jesus til hode over universet og dermed bringe hele skaperverket inn under Guds kontroll igjen.⁴

Hedningene har del i evangeliet

Når Paulus kommer inn på dette "mysteriet" i kapittel 3, ser det ved første øyekast ut til at han definerer det litt annerledes enn i kapittel 1: "at hedningene har del i samme arv, samme kropp og samme løfte i Kristus Jesus ved evangeliet." (Ef 3,6) Hvordan kan Guds mysterium, hans frelsesplan,⁵ sies å være både at Jesus igjen skal være hode for alle ting og at hedningene har del i evangeliet? Hvordan henger disse to sammen?

De kristnes enhet

La oss se litt på et avsnitt som står mellom disse to "definisjonene", Ef 2,11-22. Her bruker Paulus mange uttrykk til å understreke enheten jøder og hedninger har i Jesus. Han skriver at Jesus er "vår fred", han "gjorde de to til ett", han "rev ned muren som skilte, fiendskapet", han "stiftet fred", han "skapte ett nytt menneske i seg" av jøder og hedninger, han "forsonte dem begge med Gud" og han "drepte fiendskapet". I v. 18 sier han til slutt at gjennom Jesus har både jøder og hedninger "adgang til Far i én Ånd", før han beskriver Guds bolig, det åndelige tempelet som utgjøres av alle kristne.

At hedningene skulle få del i Guds rike på lik linje med jødene var overraskende, nærmest utenkelig. Nettopp derfor kaller Paulus det for et mysterium. Og det ser ut til at det er på denne måten disse to aspektene av "mysteriet" henger sammen: *Det å forene troende jøder og hedninger var første skritt i Guds store plan om å forene hele skaperverket med seg selv i Jesus.* Menighetens samling i Jesus peker fram mot Guds ultimate mål: Å samle alle ting i himmel og på jord i Jesus. Menighetens enhet er altså en viktig del av Guds plan med universet. I Ef 3,10 skriver Paulus at "slik skulle hans mangfoldige visdom bli kunngjort gjennom kirken for maktene og åndskreftene i himmelrommet". Det kan virke som om kirken vitner om denne planen bare ved å eksistere.⁶

Vår relasjon til andre mennesker

Vår enhet er altså en sentral del av Guds plan for universet, og det burde være mye lettere for oss i dag å komme overens enn hva det var for jøder og hedninger i antikken. Og Jesus sa faktisk at enheten vår er vår beste evangeliseringsmetode:

“Den herligheten du har gitt meg, har jeg gitt dem, for at de skal være ett, slik vi er ett: jeg i dem og du i meg, så de helt og fullt kan være ett. Da skal verden skjønne at du har sendt meg, og at du elsker dem slik du har elsket meg.”⁷

Hvis vi jobber for enhet blant kristne, er vi medarbeidere i Guds plan. Men da må det også være sant at dersom vi motarbeider enhet blant kristne, så arbeider vi faktisk mot Guds plan. Og vi motarbeider denne enheten hver gang vi gjør eller sier noe som ikke styrker enheten, som for eksempel hver gang vi rister på hodet av de som uttrykker troen sin annerledes enn oss eller hever oss over “rare” kristne. Eller enda verre: Hver gang vi latterliggjør, baktaler eller i det hele tatt snakker negativt om en annen kristen. “Hvis menigheten er juvelen i Guds evige plan”,⁸ hvor ille er det ikke da å skitne den til?

I Jesus har vi fred med Gud og med hverandre. I løpet av rettssaken til Jesus ble selv fiendene Pilatus og Herodes venner.⁹ Hvor mye mer bør ikke da vi ha enhet, vi som Bibelen sier har “fått Jesu herlighet” og som utgjør “ett nytt menneske” og “en bolig for Gud”?¹⁰

“La ikke et eneste råttent ord komme over leppene. Si bare det som er godt, og som bygger opp der det trengs, så det kan bli til velsignelse for dem som hører på.”¹¹

Fotnoter:

¹ Både ‘menighet’ og ‘kirke’ kommer av samme ord på gresk (ekklēsia) og beskriver kun menneskene som utgjør denne forsamlingen (både lokalt og globalt), ikke en bygning.

² Ordet ‘anakefalaioō’ består av forstavelsen ‘ana’, som kan bety ‘opp’ eller ‘igjen’, og verbformen av ‘kefalē’ som betyr ‘hode’. I den første betydningen kommer ‘opp’ av ‘ana’, mens ‘kefalē’ gir ‘hoved’, som jo kommer fra det samme norrøne ordet som ‘hode’: ‘høfuð’. I den andre betydningen kommer ‘igjen’ av ‘ana’, mens ‘kefalē’ betyr som vanlig ‘hode’.

³ Paulus visste selvsagt at Jesus hadde oppsummert hele loven i både det å elske Gud og det å elske sin neste, men i Rom 13 snakker Paulus om de budene som omhandler kristen etikk. Det er nok derfor han fokuserer på nestekjærlighet her.

⁴ Denne tolkningen støttes av bl.a. Arnold, Clinton E., *Exegetical Commentary on the New Testament. Ephesians*. Volume 10 (Grand Rapids: Zondervan, 2010) og Witherington, Ben III, *The Letters to Philemon, the Colossians, and the Ephesians. A Socio-Rhetorical Commentary on the Captivity Epistles* (Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 2007).

⁵ Også i Ef 3,9 forklarer Paulus “mysteriet” som Guds frelsesplan, som i 1,10.

⁶ Det nevnes ingen spesiell aktivitet av kirken, og det ser ut til at det er Gud som utfører “kunngjøringen” ettersom det er relativt vanlig i NT at verb i passiv har Gud som subjekt.

⁷ Joh 17,22-23

⁸ Lewis, Daniel J., *The Church Catholic. The Book of Ephesians*. (Troy: Diakonos, 1999) s. 31.

⁹ Luk 23,12

¹⁰ Joh 17,22; Ef 2,15; Ef 2,22

¹¹ Ef 4,29